

ARBEJDSMILJØRÅD | TEMA OM KEMI

Når man kan blive syg af sit arbejde

Rengøring er nødvendigt på et fiskefartøj, men der er en risiko for at blive syg af sit arbejde

BRUG AF KEMI

Af René Dandanell

Det er de samme produkter, der anvendes til søs, som der anvendes i fødevarerindustrien, når det handler om rengøring. Og det er ganske naturligt, for det handler begge steder om fødevarer-sikkerhed, desinfektion og rengøring.

Men selvom opgaven er den samme, så er der ifølge

3,5 eller 5 meter til loftet. Det vil sige, at de dampe, der bliver afgivet, vil være i meget større koncentrationer end i fødevarerindustrien, siger Gert Thomsen.

Han opfordrer derfor til at tænke på ventilation i mindre rum uden ventilation.

- Det er min forventning, at der bliver frigivet ret store mængder af klorforbindelser under rengøring på et fiskefartøj. Jeg synes, det er noget, man skal være op-

Mængden er dog ikke umiddelbart farlig.

- Der kommer jo ikke mængder, så man får en akut forgiftning. Det er stoffer, hvoraf nogle af dem er kendt for at være kræftfremkaldende og hvoraf nogle er kendt for at give astma, påpeger Gert Thomsen.

Er doseringen rigtig?

Han anbefaler altid at man kigger på faresymbolerne, når man tager et produkt i brug. Men det specielle ved

de klorholdige produkter er, at den dosering, der skal anvendes, er lagt an på brug af rent vand. Doseringen er beregnet ud fra brug af ferskvand.

- Hvis de bliver brugt sammen med havvand, kan man ikke være sikker på at doseringen passer, siger Gert Thomsen.

Derfor bør produkterne anvendes sammen med ferskvand. I virkeligheden kan fiskerne stå med et produkt, der er langt min-

dre effektivt til desinfektion end man tror, hvis det blandes med havvand.

Højtryksrensere

Han nævner, at brugen af højtryksrensere kan være problematisk. For udover klorforbindelser i luften, så kommer der også dråber i form af aerosoler. Det er ganske små dråber, der spredes i rummet. Og særligt når der er tale om skarpe hjørner, der rengøres, så er risikoen for, at de rammer tilbage i ansigtet og på kroppen store.

Nogle af de produkter, Gert Thomsen har undersøgt, har også en ætsende effekt. De er dog ikke så farlige for lungerne ved indånding.

- At få et ætsende produkt på huden er ikke sundt, men det ætsende produkt kommer ikke længere ned. Det ødelægger kun der, hvor det rammer, konstaterer Gert Thomsen, overlæge på Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg.

Det forhold gør, at en hurtig indsats er vigtig for at mindske skader på grund af ætning.

DU ER DIN EGEN SIKKERHED

Alt arbejde kan være farligt, hvis man ikke tænker sig om. Derfor skal der være fokus på sikkerheden – det gælder også ombord på fiskefartøjer. Hvad enten du er ene mand eller i et flere ombord, så handler det om at komme hjem igen – både med en god fangst og et godt helbred.

Det allerbedste råd til alle er: Tænk jer om!

Sikkerheden er dit ansvar – også ombord!

Overlæge Gert Thomsen arbejder på Sydvestjysk Sygehus med arbejdsmedicin, og han har i flere omgange kigget nærmere på fiskeriet. Foto: René Dandanell.

arbejdsmedicin, Overlæge Gert Thomsen, ved Sydvestjysk Sygehus forskel på anvendelsen. I fødevarerindustrien foregår rengøringen i lokaler med højt til loftet og god udsugning, mens det på et fiskeskib ofte foregår under trange forhold og uden ventilation. Derfor er risikoen ved anvendelsen større ombord på et fiskefartøj end i fødevarerindustrien.

- Det rum, det foregår i, er meget mindre. Der er ikke

mærksom på. De skibe, jeg har set, har der kun været naturlig ventilation i rummet, siger Gert Thomsen og tænker, at man måske skulle overveje bedre ventilation på nye skibe.

Ikke alt er egnet til hav

Med til billedet hører også, at til lands anvendes vand fra vandværket, som er rent, mens der til havs i nogle tilfælde anvendes havvand, som kan indeholde organisk materiale. Nogle fartøjer har ferskvand med, hvorfra vandet benyttes, mens andre bruger havvand.

- Man bør ikke tilsætte havvand til rengøringsprodukter, der er beregnet til rent vand, siger Gert Thomsen.

Den cocktail gør, at havvandet sammen med et klorholdigt materiale giver flere dampe.

- Havvand indeholder varierende mængder af organisk materiale. Og når et produkt som et klorholdigt produkt, der kommer i kontakt med organisk materiale, så bliver der dannet nogle stoffer, der kommer op i luften. Nogle af de stoffer, der ligner klorform, siger Gert Thomsen.

DE 5 GODE RÅD

- 1 Sørg for tilstrækkelig ventilation eller benyt åndedrætsværn, når du arbejder med produkter, der kan være sundhedsskadelige
- 2 Brug arbejdstøj og handsker, der beskytter dig mod at få produktet på huden
- 3 Brug øjenbeskyttelse, når der er risiko for at få produktet i øjnene
- 4 Læs skibets APB (arbejdspladsbrugsanvisning) og sikkerhedsdatabladet førend produktet tages i brug – følg altid forskrifterne
- 5 Bland aldrig kemiprodukter

SPØRG ARBEJDSMILJØRÅDET

Det er vigtigt, at man forholder sig til brugen af kemiprodukter ombord, lyder det fra Fiskeriets Arbejds miljøråd, der både vejleder og rådgiver omkring brugen af kemiprodukter.

- Det er vigtigt, at man bruger de værktøjer til at forebygge, der er, og blandt andet i arbejdspladsvurderingen (APV'en) indarbejder de risici, der er ved arbejdet, siger direktør Flemming Christensen.

I Safety Management Systemet, hvor man udarbejder arbejdspladsbrugsanvisningen (APB'en), er også en oversigt over sikkerhedsdatablade på de kemiprodukter, der anvendes i fiskeriet. Ifølge Flemming Christensen hjælper Arbejds miljørådet også gerne fiskerne med gode råd og vejledning i forbindelse med udarbejdelse af arbejdspladsbrugsanvisningerne.

- Han nævner også, at man ofte kan spare på antallet af produkter, da nogle af kemiprodukterne kan bruges til flere forskellige opgaver.

Arbejds miljørådet har også udarbejdet hæftet: Kemi ombord – guiden for fiskeriet, der kan rekvireres i en trykt udgave eller kan downloades på www.f-a.dk under bjælken Arbejds miljøpåvirkning.

SMÅ HISTORIER FRA FISKERE

BLAND ALDRIG TO TING SAMMEN

Det er aldrig godt at mixe to produkter. Det skete en dag ombord på HM 635 Karbak, hvor en elev skulle rense under dæk med aluminiumsrens og efterfølgende desinficere området med klor.

- Han var smart, så han tog det hele sammen i ét – selvfølgelig nede i lasten uden luft. Han fik hurtigt fundet ud af, at det gik i lungerne, så han gik heldigvis hurtigt op, siger Rasmus Hald, skipper på Karbak.

Læren af den lille sag er, at meldingen fremover er, at der ikke må blandes noget sammen. Altså ikke gå den nemme vej og tænke, at to formål kan opnåes på én gang. Rasmus Hald fortæller, at eleven fik det rigtig dårligt af sammenblandingen.

Det er normalt, at der anvendes aluminiumsrens og klor for at holde både rust og bakterier i ave ombord på HM 635 Karbak, men altid hver for sig nu.

FIK HJÆLP TIL SODSKADER

Peter Jensen fra Hirtshals kontaktede Fiskeriets Arbejds miljøråd, da han skulle have rensset maskinrummet efter en sodskade. Udstødningen havde været utæt, og derfor købte han rengøringsmidler hos det lokale indkøb.

Men de kunne ikke fortælle om brugen af midlerne, og derfor blev Fiskeriets Arbejds miljøråd kontaktet.

- De kiggede på sikkerhedsbladene og sendte nogle papirer, siger Peter Jensen.

Han nævner, at det middel han havde valgt, kun krævede rigelig udluftning under arbejdet.

- Hvis det er nogle grovere midler, skal man have luftmaske på, siger fiskeren fra Hirtshals, der kunne lave godt gennemtræk af luft i maskinrummet. Og han ventede til en dag, hvor vinden kom fra den rigtige retning.

Soden blev vasket af, så godt som muligt, lyder det. Helt rent er det ikke, og derfor regner man med at, resten af soden bliver rensset væk, når maskinen skal udskiftes.

SÅDAN SIKRER DU DIG

For at mindske risikoen ved arbejdet, så anbefaler Gert Thomsen, at man pakker sig ind og bruger åndedrætsværn. Man skal dog sikre sig, at det åndedrætsværn, man bruger også passer til det arbejde og de kemikalier, man arbejder med.

- Åndedrætsværnet skal fjerne de farlige klorforbindelser, der kan komme i luften. Hvis man skal arbejde i længere tid, kan det være nødvendigt at benytte et åndedrætsværn, hvor der blæses ren luft til filtrene, siger Gert Thomsen og peger på, at arbejde med maske trætter, og derfor vil arbejde uden tilførsel af frisk luft trætte for meget.